

Un vecchio libertino

Personaggi in scena

ARTEMONA: moglie di Demeneto e madre di Argirippo

ARGYRIPPUS: giovane innamorato di Filenio

DEMAENETUS: padre di Argirippo, innamorato di Filenio

PHILENIUM: giovane cortigiana

PARASITUS: schiavo di Artemona

- 830 **DEMAENETUS** Numquidnam tibi molestumst, gnate mi, si haec nunc mecum accubat?
ARGYRIPPUS Pietas, pater, oculis dolorem prohibet. Quamquam ego istanc amo, possum equidem inducere animum, ne aegre patiar quia tecum accubat.
DEM. Decet verecundum esse adulescentem, Argyrippe. **ARG.** Edepol, pater, merito tuo facere possum. **DEM.** Age ergo, hoc agitemus convivium
- 835 vino ut sermone suavi. Nolo ego metui, amari mavolo, mi gnate, me abs te. **ARG.** Pol ego utrumque facio, ut aequom est filium. **DEM.** Credam istuc, si esse te hilarum videro. **ARG.** An tu me tristem putas? **DEM.** Putem ego, quem videam aequae esse maestum ut quasi dies si dicta sit?
ARG. Ne dixis istuc.
- 840 **DEM.** Ne sic fueris: ilico ego non dixero.
ARG. Em aspecta: rideo. **DEM.** Utinam male qui mihi volunt sic rideant.
ARG. Scio equidem quam ob rem me, pater, tu tristem credas nunc tibi: quia istaec est tecum. Atque ego quidem hercle ut verum tibi dicam, pater, ea res me male habet; at non eo, quia tibi non cupiam quae velis;
- 845 verum istam amo. Aliam tecum esse equidem facile possum perpeti.
DEM. At ego hanc volo. **ARG.** Ergo sunt quae exoptas: mihi quae ego exoptem volo.
DEM. Unum hunc diem perpetere, quoniam tibi potestatem dedi, cum hac annum ut esses, atque amanti argenti feci copiam.
ARG. Em istoc me facto tibi devinxti.
- 850 **DEM.** Quin te ergo hilarum das mihi?
- ARTEMONA** Ain tu meum virum hic potare, obsecro, cum filio et ad amicam detulisse argenti viginti minas meoque filio sciente id facere flagitium patrem?
PARASITUS Neque divini neque mi humani posthac quicquam accreduas,
- 855 Artemona, si huius rei me mendacem inveneris.
ART. At scelestas ego praeter alios meum virum frugi rata, siccum, frugi, continentem, amantem uxoris maxume.
PAR. At nunc dehinc scito illum ante omnes minimi mortalem preti, madidum, nihili, incontinentem atque osorem uxoris suae.
- 860 **ART.** Pol ni istaec vera essent, numquam faceret ea quae nunc facit.
PAR. Ego quoque hercle illum antehac hominem semper sum frugi ratus,

- verum hoc facto sese ostendit, qui quidem cum filio
potet una atque una amicam ductet, decrepitis senex.
ART. Hoc ecastor est quod ille it ad cenam cottidie.
- 865 **Ait** sese ire ad Archidemum, Chaeream, Chaerestratum,
Cliniam, Chremem, Cratinum, Diniam, Demosthenem:
is apud scortum corruptelae est liberis, lustris studet.
PAR. Quin tu illum iubes ancillas rapere sublimentum domum?
ART. Tace modo. Ne <ego> illum ecastor miserum habebis. **PAR.** Ego istuc
scio,
- 870 ita fore illi dum quidem cum illo nupta eris. **ART.** Ego censeo.
Eum etiam hominem in senatu dare operam aut clientibus,
ibi labore delassatum noctem totam stertere:
ille opere foris faciendo lassus noctu <ad me> advenit;
fundum alienum arat, incultum familiarem deserit.
- 875 **Is** etiam corruptus porro suum corrumpit filium.
PAR. Sequere hac me modo, iam faxo ipsum hominem manifesto
opprimas.
ART. Nihil ecastor est quod facere mavelim. **PAR.** Mane dum. **ART.** Quid
est?
PAR. Possis, si forte accubantem tuum virum conspexeris
cum corona amplexum amicam, si videas, cognoscere?
- 880 **ART.** Possum ecastor. **PAR.** Em tibi hominem. **ART.** Perii. **PAR.** Paulisper
mane.
Aucupemus ex insidiis clanculum quam rem gerant.
- ARG.** Quid modi, pater, amplexando facies? **DEM.** Fateor, gnate mi...
ARG. Quid fatere? **DEM.** Me ex amore huius corruptum oppido.
PAR. Audin quid ait? **ART.** Audio. **DEM.** Egon ut non domo uxori meae
885 subripiam in deliciis pallam quam habet, atque ad te deferam,
non edepol conducere possum vita uxoris annua.
PAR. Censen tu illum hodie primum ire adsuetum esse in ganeum?
ART. Ille ecastor suppilabat me, quod ancillas meas
suspicabar atque insontis miseras cruciabam. **ARG.** Pater,
890 iube dari vinum; iam dudum factum est cum primum bibi.
DEM. Da, puere, ab summo. Age tu interibi ab infimo da savium.
ART. Perii misera, ut osculatur carnufex, capuli decus.
DEM. Edepol animam suaviolem aliquanto quam uxoris meae.
Philenium Dic amabo, an fetet anima uxoris tuae? **DEM.** Nauteam
895 bibere malim, si necessum sit, quam illam oscularier.
[...]
PHIL. Miser ecastor es. **ART.** Ecastor dignus est. **ARG.** Quid ais, pater?
900 Ecquid matrem amas? **DEM.** Egone illam? Nunc amo, quia non adest.
ARG. Quid cum adest? **DEM.** Perii cupio. **PAR.** Amat homo hic te, ut
praedicat.
ART. Ne illa ecastor faenerato funditat: nam si domum
redierit hodie, osculando ego ulciscar potissimum.
ARG. Iace, pater, talos, ut porro nos iaciamus. **DEM.** Maxime.

- 905 Te, Philaenium, mihi atque uxoris mortem. Hoc Venerium est.
Pueri, plaudite et mi ob iactum cantharo mulsum date.
ART. Non queo durare. **PAR.** Si non didicisti fullonicam,
non mirandum est. In oculos invadi optimum est.
ART. Ego pol vivam et tu istaec hodie cum tuo magno malo
- 910 invocavisti. **PAR.** Ecquis currit pollictorem accersere?
- ARG.** Mater, salve. **ART.** Sat salutis. **PAR.** Mortuost Demaenetus.
Tempus est subducere hinc me; pulchre hoc gliscit proelium.
Ibo ad Diabolum, mandata dicam facta ut voluerit,
atque interea ut decumbamus suadebo, hi dum litigant.
- 915 Poste demum huc cras adducam ad lenam, ut viginti minas
ei det, in partem hac amanti ut liceat ei potirier.
Argyrippus exorari spero poterit, ut sinat
sese alternas cum illo noctes hac frui. Nam ni impetro,
regem perdidit: ex amore tantum est homini incendium.
- 920 **ART.** Quid tibi hunc receptio ad te est meum virum? **PHIL.** Pol me quidem
miseram odio enicavit. **ART.** Surge, amator, i domum.
DEM. Nullus sum. **ART.** Immo es, ne nega, omnium <unus> pol
nequissimus.
At etiam cubat cuculus. Surge, amator, i domum.
DEM. Vae mihi. **ART.** Vera hariolare. Surge, amator, i domum.
- 925 **DEM.** Abscede ergo paululum istuc. **ART.** Surge, amator, i domum.
DEM. Iam obsecro, uxor. **ART.** Nunc uxorem me esse meministi tuam?
Modo, cum dicta in me ingerebas, odium, non uxor eram.
DEM. Totus perii. **ART.** Quid tandem? Anima fetetne uxoris tuae?
DEM. Murram olet. **ART.** Iam subrupuisti pallam, quam scorto dares?
- 930 **PHIL.** Ecastor qui subrupturum pallam promisit tibi.
DEM. Non taces? **ARG.** Ego dissuadebam, mater. **ART.** Bellum filium.
Istoscine patrem aequom est mores liberis largirier?
Nilne te pudet? **DEM.** Pol, si aliud nil sit, tui me, uxor, pudet.
ART. Cano capite te cuculum uxor ex lustris rapit.
- 935 **DEM.** Non licet manere (cena coquitur) dum cenem modo?
ART. Ecastor cenabis hodie, ut dignus es, magnum malum.
DEM. Male cubandum est: iudicatum me uxor abducit domum.
ARG. Dicebam, pater, tibi, ne matri consuleres male.
PHIL. De palla memento, amabo. **DEM.** Iuben hanc hinc abscedere?
- 940 **ART.** I domum. **PHIL.** Da savium etiam prius quam abis. **DEM.** I in
crucem.
PHIL. Immo intro potius. Sequere hac me, mi anime. **ARG.** Ego vero
sequor.
- GREG.** Hic senex si quid clam uxorem suo animo fecit volup,
neque novom neque mirum fecit nec secus quam alii solent;
nec quisquam est tam ingenio duro nec tam firmo pectore,
945 quin ubi quicque occasionis sit sibi faciat bene.
Nunc si voltis deprecari huic seni ne vapulet,
remur impetrari posse, plausum si clarum datis.